

màquina guanyaves molts de dies. Jo moltes vegades penso que no sé com se feien les feines, no sé com se podien fer. I es feien, eh? Ho feies tranquil, sigui perquè eres jove i capaç de fer-ho, però ho feies. Després també vaig comprar la màquina de ventar per passar el blat. Moltes eines vam comprar. I també vaig fer moltes obres a aquesta casa. I ho vaig anar pagant sempre tot. No pot dir pas ningú que tardés gaire temps a pagar. Quan comprava una cosa és perquè ja sabia que tenia els diners per pagar-la. Si veia que no ho podia pagar esperava un any més o el que fos.

I què ha sigut el pitjor de la seva vida?

La guerra va ser lo més dolent de tot. No havent-hi guerra, mira, encara haguéssim anat tirant. Però la guerra ens va matar a tots. Tres anys de guerra i llavors quan es va acabar, llavors misèria. Pa racionat, tot racionat. Donaven una targeta a cadascu. Encara, ja dic, el que tenia terra encara menjava, però el que havia d'anar a comprar ho passava malament. Perquè mira, amagant o sense amagar-ho sempre tenies una cosa o altre.

També racionaven la farina, no?

Sí, la farina que et donaven si te la volies menjar en un mes ho podies fer, però n'havies de tenir per un any d'aquella farina. Si te la menjaves de cop, llavors gota. El que es feia és que s'hi barrejaven altres coses. S'hi barrejaven segonets i farina de blat de moro. Aquest pa que es fa malbé ara, l'haguéssim tingut llavors! El pa que es feia llavors era pa negre, pa dolent.

El pa que hi havia era negre?

El pa era negre i n'hi havia poc i dolent. Nosaltres el covíem aquí a casa. També n'hi havia de blat de moro però aquest encara era bó, no tenia pas mal gust.

I encara! Per fer farinada de blat de moro havies d'haver donat el cupo de blat al govern; sinó no en

podies fer. Sense entregar aquell cupo no podies fer farinada de cap classe. Cada pagès havia d'entregar uns kilos al govern. I aquell blat te'l pagaven a cap cèntim. Per això el blat, el que podia o el que en tenia, el venia d'estraperlo, que amb l'estraperlo en feies molts calés i el govern no te'n donava res.

Se'n feia molt d'estraperlo?

Sí. De blat i de farina se'n feia molt d'estraperlo. Perquè de blat d'estraperlo si n'haguéssim tingut n'haguéssim venut quarteres enteres. Jo en vaig vendre força de blat d'estraperlo. Llavors anava a 10 pessetes el kilo i eren molts de cèntims llavors deu peles. I a Quart tothom en demanava de blat. Però és clar, l'havies de portar molt amagat, l'havies de portar a les nits i encara perillaves.

I ara, està bé?

Sí, ara sí. Si sempre hagués estat com ara! Ara el que passa és que sé que m'haig de morir aviat, això sí que ho sé. Això és l'única cosa. Ja sé que no puc pas viure gaires anys.

Perquè noestic pas malament ara. Mira, ningú em diu res. Si vull treballar, treballo un xic per aquí i quan estic cansat plego i faig el que em sembla i ningú em diu fes cap aquí i fes cap allà. Ara, si no tinc res que em faci mal ja estic bé. Però penso, ai!, que en tens per pocs anys! Ja ets al capdamunt, penso.

Ara ja en faré vuitanta. Perquè encara vaig trempat, però a vegades tot d'un plegat: patam!

Com era Quart abans?

Ui! Abans era petit el poble de Quart. És molt més gran ara. Abans eren quatre casetes. Hi havia només el carrer vell allà a Can Marcó. Aquell carrer de Can Ginesta tot eren camps. Can Bosch era la primera casa que hi havia a mà dreta. A mà esquerra sí que hi ha cases però a mà dreta tot eren horts i camps. Can Frigola sempre hi ha sigut, però abans era allà al costat de Cal Niñu. I Cal Aliu era al carrer Vell (la carretera de Girona) per davant de Can Ginesta.

Ui ara! S'ha engrandit molt. Abans coneixia a tothom. No hi havia cap persona que no conegués a Quart, cap. Ara a la gent vella també, la gent vella els conec tots, ara, aquests nous no.

Hi va molt sovint ara a Quart?

Sí, hi solo vaig anant un cop cada mes a cobrar. Hi vaig caminant, però per la carretera no hi passo mai. Passo per aquí dalt, a l'Església, que almenys passes bé. A vegades no passes gaire bé, perquè els camins no són massa bons, però per la carretera no s'hi pot pas passar. També es pot passar per Can Calic i Can Maset però a aquell camí hi ha molta herba i si és un dia que sigui aviat al matí quedes ben moll de peus, per allà.

Quart, mare de Déu!, ha canviat i canviat. Perquè ho tenies per conegut i ara ho veus tan diferent tot que no sembla el mateix poble!